

סמטת האמונה

26.7.19
2019

ידעת שיש בירושלים מקום שנקרא סמטת האמונה? שאלה אחי רדה, אשה כבת עשרים, בתה של ידידתי אלומה, מתרגמת מעולה של ספרות עברית לאנגלית. רדה שומרת מצוות ולומדת פילוסופיה במכון שלם. בעיניה למלה "אמונה" יש משמעות עמוקה והצמדת המלים "סמטה" ו"אמונה" נראה לה תמוה מראש. היא שולחת לי במייל צילום של השלט ומציעה לי לגשת לשם יחד אתה.

כצהרים, הזמן הגרוע ביותר לסיוור בירושלים, יצאנו לשכונת "בית יש ראל", אני בשמלה עם שרוולים ארוכים, רדה בלבוש שהיא רגילה בו – היא לא מוכנה להתחפש. שכונת "בית ישראל" נמצאת קצת צפונה ל"מאה שערים" ול"בתי הנגרים", ולפי המסורת במקום הזה היה "הר שפך הדשן", כאן שפכו את הדשן, כלומר פסולת הקרבנות שהועלו בבית המקדש בימי בית שני. השכונה קמה ב-1886, כאשר מהירי היריות ב"מאה שערים" לא איפי שרו לעניים לקנות דירות. חברה שהוקמה כדי לגייס כספים לבניית דירות ומבני ציבור ולתת הלוואות לרכישת דירות על פי הגרלה קנתה את הקרקע במחיר מוזל. האזור כולו היה מוצף, בעיקר בחורף, מים מזוהמים מעלי ריח רע שנותרו מייצור סכונ (בימי הטורקים קראו לו "ביך'קה", הבריכה), ומעליה ענן של זכוכים ויתושים שהפיצו מחלות כסביבה. מכאן צצה הגימטריה "בית ישראל" = "ביצת המוות" (953).

המוטל הטורקי הורה לבעלי הקרקע לייבש את הביצה, אך הם העדיפו למכור אותה בתנאים נוחים. נקנתה מגרש בן 50.000 אמות מרובעות במחיר של 30 פרוטה לאמה". תקנון החברה כולל תכנון מדויק של בתי מגורים דו-קומתיים בעלי שני פתחים, "למען יוכל כל איש, אם דל ואם עשיר, לחלק ביתו לשני בתים", וכן, "אם אחד היושבים בבתי החברה הוא איש ריב ומדון או מעורר מדנים בין היושבים יוציאו הוועד מביתו אף אם זכה את הבית בגורל".

את הביצה ייבשו בשיטת "צינור, חבל וכלכל": כדי לא להתקרב למים המזוהמים הונח צינור ניקוז ארוך שאליו נקשר חבל, ואל החבל נקשר כלב שהובל לצידה השני של הבריכה ומשך אחריו את הצינור. תוך חודש לא היתה במקום ביצה. כדי לברוק אם אכן המקום טוהר שילחו ציפורים מעל השטח והן ירדו לפוש על הקרקע (באותה שיטה השתמשו כדי לברוק את סיכויי ההתיישבות בפתח תקווה).

כיום זוהי שכונה חרדית מובהקת, עמוסת בתי כנסת וישיבות, שהמפורד סמט כיניהם היא ישיבת מיר החרדית מיסודה של תנועת המוסר הליטאית, אחת משתי הישיבות הגדולות בעולם. רדה ואני לא מתקשות למצוא את המקום: בכניסה לסמטה יש לא פחות משלושה שלטים המכריזים על שמה, והיא רשום גם באותיות גדולות על אחדים מקירות האבן של הריסר בתיה. זוהי בעצם מדרכה צרה שמכוננת אינה יכולה לעבור בה, כולל מכוננת ניר קוי האשפה של העירייה. על הגדר המפרידה בין המדרכה לבתים תלויים קורקינטים ואפני ילדים במספר מרשים. עגלת ילדים נטושה. מכל גז בצ" מוד למכסה פח גדול של פינת אשפה, מכוסה בכרית אדומה ושק שינה רוד שמישהו רצה להיפטר מהם. שתי שורות בתים, רובם בני שלוש קומות, כל אחד שונה לגמרי מחברו בצורתו ובגילו. בית אחד מוקף פיגומי מתכת צבועים לבן שנראים כמו הכנה חסרת סיכוי לכלובים או למרפסות. חלק מהחצוב מכוסה צל מעצים בני עשרות שנים הצומחים בחצרות. אחד הבתים השאיר משטח כניסה גדול מרוצף, ומשני עבריו מונחות שורות שורות של עציצים ואדניות עם שיחי פרחים ועשבי תיבול. שעטנו מוחלט.

אנשים לא רבים חולפים בסמטה בשעה לוחשת זו, אחדים נראים כחל- מידי ישיבה, אחדים דוברי אנגלית, הם מביטים בנו בחשדנות מסיימת. מה אומר לכן השם של הסמטה הזאת? חבורת נערות מביטות בנו בתדהמה מוחלטת. בחור כבן 25 רוצה לדעת למה אנחנו שואלות את זה. "מה זאת אומרת? אמונה בהשם? אמונה בכורא העולם? אמונה? שלושה עשר עיקרי האמונה? אמונה זה רבר יפה, אמונה בשם, בכורא עולם, ביקום (That He controls the world)".

שולמית, אשה כבת חמישים, נעה בסמטה על כיסא הגלגלים שלה המ- צופה יריעות ניילון. אחותה גרה כאן בבית עם הפרחים בכניסה. כאן גרו יהודים מבל ומפרס עוד לפני קום המדינה, השם של הסמטה הוא חרש לדעתה ולמעשה הוא נקבע ב-1978). ובעניין אמונה: אמונה כאל אחד, שהוא הקדוש ברוך הוא, שמצווה לנו לעשות את שיא הטוב, לעשות בשביל האחר, להתייחס לאחר. כך היא אומרת אחרי רגע של הרהור, מביטה בנו בעיניים טובות ומתגלגלת הלאה.

רדה כותבת לי: "דעי שיצא לי לחשוב לא מעט על החוויה שיצרנו לעי- צמנו, על המפגש עם האחר שהוא אה (לפחות בתחושת) ועל כך שעצם המפגש, עצם היציאה שלנו מקונכיית המושבה הגרמנית ויציאת האנשים האריכים שהסכימו לענות על השאלות הנוקבות שלנו מקונכייתם, היא היא אמונה. איננו לבר על הפלנטה הזאת, גם אם דיבורי הסרק על אינרבי- דואליזם מנסים לכלבל אותנו לחשוב אחרת".